

Трансплантологія: останні зміни та перспективи для приватної медицини

*Наталія Ляшенко,
юрист Юридичної
консалтингової
компанії «ДЕ-ЮРЕ»*

Однією з найбільш обговорюваних у медичній спільноті тем наразі є нова система фінансування медичної допомоги на різних рівнях. Не оминули зміни навіть таку складну та специфічну сферу, як трансплантологія. Наприкінці 2019 року було прийнято низку змін до законодавства, що регулює трансплантацію анатомічних матеріалів людині, зокрема й таких, які відкривають можливості для застосування цього методу у приватній практиці.

ЕПОХАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВЧЕ РІШЕННЯ

Прийняття у 2018 році нового закону про трансплантацію (Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17.08.2018) зняло обмеження на застосування трансплантації у приватних закладах

охорони здоров'я. Проте донедавна в законі містилася норма про те, що застосовувати трансплантацію мають право тільки ті лікарні, що внесені до Переліку державних та комунальних закладів охорони здоров'я і державних наукових установ, які мають право провадити діяльність, пов'язану

з трансплантацією органів та інших анатомічних матеріалів людині. Із самої назви Переліку було очевидно, що потрапити до нього приватні лікарні не зможуть. До того ж, жодним нормативним актом не було закріплено вимоги до закладів, що можуть бути внесені до Переліку. Отже, фактично

відміна «монополії» державної та комунальної медицини у трансплантології не мала жодних позитивних наслідків для приватних закладів.

Тому саме скасування 18 грудня 2019 року постанови Кабінету Міністрів, якою був затверджений відповідний Перелік, стало одним із найбільших зрушень. На сьогодні медичний заклад будь-якої форми власності має право отримати ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю «трансплантологія».

ЧИ ВСЕ ДІЙСНО ТАК ПРОСТО?

До заяви про отримання ліцензії суб'єкт господарювання надає відомості про стан матеріально-технічної бази та наявність персоналу із зазначенням його освітнього і кваліфікаційного рівня. І якщо з освітнім та кваліфікаційним рівнем персоналу, що буде задіяний у наданні медичної допомоги із застосуванням трансплантації, все більш-менш зрозуміло – Номенклатурою лікарських спеціальностей передбачена спеціальність «трансплантологія»,

//

На сьогодні медичний заклад будь-якої форми власності має право отримати ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю «трансплантологія».

© ПРИВАТНИЙ ЛІКАР

Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск 78 «Охорона здоров'я» містить кваліфікаційні вимоги до лікаря-трансплантолога (а оскільки трансплантологія є хірургічною спеціальністю, то логічною є також наявність у штаті лікарів-анестезіологів, сестер медичних операційних, сестер медичних-анестезистів та сестер медичних), – то щодо матеріально-технічної бази виникає низка питань.

На даний час відсутній табель матеріально-технічного оснащення закладу або відділення, що надає медичну допомогу із застосуванням трансплантації анатомічних матеріалів людині. Звичайно,

можна взяти за основу оснащення хірургічного відділення, проте в будь-якому разі воно не повністю враховуватиме обладнання, необхідне для забезпечення взяття, зберігання і використання анатомічного матеріалу, донорських органів та тканин. У такому випадку орієнтирами для оснащення приміщень можуть бути протоколи надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації. Але відсутність чітко визначених вимог до закладу, який може проводити трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині, ускладнює процес отримання ліцензії на медичну практику за спеціальністю «трансплантологія».

Окрім того, законом передбачене функціонування Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів та тканин, за допомогою якої здійснюються зберігання та обробка даних, що стосуються трансплантації. На сьогодні така система відсутня, а отже, здійснення трансплант-координації у тому вигляді, в якому вона передбачена чинним законодавством, неможливе. Фактично, навіть отримавши ліцензію на трансплантологію, заклад залишиться в інформаційному вакуумі й не зможе отримувати інформацію, необхідну для здійснення діяльності. Хоча слід відмітити, що зараз взаємодія між закладами тестується на учасниках пілотного проєкту із застосування трансплантації.

ТРАНСПЛАНТАЦІЯ ТА ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЮ ПОСЛУГИ

Зрозумілий покроковий алгоритм дій для того, щоб приватному закладу здійснювати трансплантацію, наразі відсутній.

Проте можливість надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації не єдина «опція», яку законодавець зробив доступною для приватної медицини. Звернімося до визначення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, що міститься у чинній редакції закону. Діяльність, пов'язана з трансплантацією, — медичні послуги з вилучення анатомічних матеріалів у живих донорів, вилучення анатомічних матеріалів у донора-група, що здійснюються закладами охорони здоров'я, бюро судово-медичної експертизи або іншими суб'єктами господарювання, що згідно із законодавством мають право здійснювати таку діяльність, та/або послуги із зберігання і перевезення анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації, вилучення анатомічних матеріалів у донора-група для виготовлення біоімплантів, зберігання і перевезення таких матеріалів, трансплант-координації, а також діяльність із забезпечення функціонування інформаційних систем і реєстрів у сфері трансплантації.

Окрім власне трансплантації, приватний заклад хірургічного профілю може надавати низку послуг, пов'язаних з нею, зокрема послуги із зберігання та перевезення анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації.

©ПРИВАТНИЙ ЛІКАР

Отже, окрім власне трансплантації, приватний заклад хірургічного профілю може надавати низку послуг, пов'язаних з нею, зокрема послуги із зберігання та перевезення анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації. Вірогідніше за все, на даний час це можливо лише у співпраці з тими закладами, які безпосередньо здійснюють трансплантацію, проте, як показує практика, іноді співпраця комунальної та приватної медицини може бути цікавою та вигідною для всіх.

ЯК СЬОГОДНІ ФУНКЦІОНУЄ СИСТЕМА ТРАНСПЛАНТАЦІЇ В УКРАЇНІ?

Наразі діє пілотний проєкт щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, учасниками якого є 12 закладів (9 — щодо трансплантації органів, 3 — щодо трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин). Для пацієнта послуги є безкоштовними та оплачуються за рахунок коштів державного бюджету.

У грудні 2019 року було затверджено тарифи на послуги з трансплантації, наприклад, трансплантація серця коштує 535 280 гривень. На сайті Міністерства охорони здоров'я України з'являються повідомлення про успішно проведені операції та здійснення перерахунку коштів закладам — учасникам пілотного проєкту. Передбачається, що протягом першого кварталу 2020 року буде проаналізовано потребу і можливості надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації, а також визначено законодавчі обмеження та шляхи їх усунення і згодом розширено систему трансплантації на всі заклади, які матимуть бажання та можливість займатися такою діяльністю.

Зацікавленість держави в розбудові системи трансплантації та довгоочікуване внесення змін до законодавства, що регулює цю сферу, дає привід приватній медицині вивчати це питання й оцінювати власні можливості, а також враховувати трансплантологію як перспективний напрям при стратегічному плануванні діяльності ●